

CO2-emissie- en voortgangsrapportage 2019 S1

1 januari 2019 t/m 30 juni 2019

Antea Group

datum vrijgave
30 oktober 2019

beschrijving revisie
CO2 voortgangsverslag 2019-S1

goedkeuring
Joost Albers

vrijgave
Theo van Gasteren

A blue ink signature of Joost Albers, written over a horizontal line.

A blue ink signature of Theo van Gasteren, written over a horizontal line.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Basisgegevens	3
2.1. Beschrijving van de organisatie	3
2.2. Verantwoordelijkheden	3
2.3. Basisjaar	3
2.4. Rapportageperiode	3
2.5. Verificatie	3
2.6. Definities/ afkortingen	3
3. Afbakening	4
3.1. Organisatorische grenzen	4
3.2. Wijziging organisatie	4
3.3. Scope-indeling	4
4. Berekeningsmethodiek	4
4.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren	4
4.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek	4
4.3. Uitsluitingen	5
4.4. Opname van CO2	5
4.5. Biomassa	5
5. CO2-emissie	5
5.1. Footprint eerste halfjaar 2015 (basisjaar)	5
5.2. Footprint eerste halfjaar 2019	5
5.3. Emissie per fte	6
5.4. Emissie naar omzet	6
5.5. Trend over de jaren per scope	7
5.5.1. Scope 1	7
5.5.2. Scope 2	9
5.5.3. Scope 3	10
5.6. Trend over de jaren per categorie	13
5.7. Doelstellingen	14
5.8. Voortgang reductiemaatregelen	15
6. Onzekerheden	17
7. Initiatieven	17

1. Inleiding

Antea Group zet zich al jaren in voor duurzaam ondernemen en een duurzame bedrijfsvoering en heeft er voor gekozen zich te certificeren voor de CO₂-prestatieladder. Hiermee wordt op concrete wijze vorm gegeven aan de ambities die Antea Group heeft om haar doelstellingen op het terrein van duurzaamheid te realiseren. Het opstellen van de periodieke rapportages is onderdeel van de stuurcyclus binnen het energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-prestatieladder is ingevoerd. Deze stuurcyclus staat beschreven in het kwaliteitsmanagementplan. Deze periodieke rapportage is opgesteld door het kernteam CO₂-prestatieladder en beschrijft alle onderdelen zoals beschreven in § 7.3 van de ISO 14064.

In deze rapportage zijn tenminste de volgende aspecten uit de ISO 14064-1 beschreven:

Inleiding (p), Beschrijving van de organisatie (a), Verantwoordelijkheden (b), Basisjaar (j), Rapportageperiode (c), Verificatie (q), Organisatorische grenzen (d), Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren (l,n), Wijzigingen berekeningsmethodiek (m), Uitsluitingen (h), Opname van CO₂ (g), Biomassa (f), Herberekening basisjaar en historische gegevens (j,k), Directe en indirecte emissies (e, i) en Onzekerheden (o).

2. Basisgegevens

2.1. Beschrijving van de organisatie

Antea Group is een advies- en ingenieursbureau. Antea Group is de handelsnaam voor Antea Nederland B.V. en Antea Realisatie B.V.

Ons bureau is actief op het gebied van infrastructuur, ruimte, milieu, veiligheid, beheer, data-informatie en realisatie. Voor meer informatie over onze werkerreinen en voor voorbeelden van (actuele) projecten, verwijzen wij naar onze website: www.anteagroup.nl.

Dit voortgangsverslag en energie-actieplan met betrekking tot onze CO₂ huishouding heeft betrekking op alle bedrijfsonderdelen, zoals die zijn beschreven in de emissie-inventaris (3.A.1 Emissie-inventaris). Het grootste deel van de CO₂ emissie van Antea Group komt voor rekening van het zakelijk verkeer (reizen voor projecten per lease-, pool- of privé-auto). Dit komt voort uit het type werk van Antea Group, waarbij veel klant- en projectbezoeken plaatsvinden. Dit in het kader van de 'ontzorging van de klant'. Veel van onze adviseurs werken landelijk.

Het kernteam CO₂ prestatieladder bestaat uit: Theo van Oosten, Loes van der Velden, Ronald Westra, Jeroen Mijs, Marijke Frielink, Joost Albers en Marloes Peeters. Per eis staat in de CO₂ managementapplicatie benoemd wie verantwoordelijk is.

2.2. Verantwoordelijkheden

Naam	Personen
Antea Group	<i>Eindverantwoordelijke:</i> Menno Smits <i>Verantwoordelijke stuurcyclus (KAM):</i> Theo van Oosten <i>Contactpersoon emissie-inventaris:</i> Ronald Westra

2.3. Basisjaar

Het basisjaar is 2015.

2.4. Rapportageperiode

Deze rapportage beschrijft de periode 1 januari 2019 t/m 30 juni 2019.

2.5. Verificatie

Externe verificatie van de rapportage vindt elke drie jaar plaats. De laatste verificatie is op 5 september 2018 uitgevoerd door DNV-GL. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in deze rapportage.

2.6. Definities/ afkortingen

BIGr - Bewust(er) In Gebouwen.

CO₂ – Koolstofdioxide

DGBC - Dutch Green Building Council

DMEC - Dutch Marine Energy Centre

ECN - Energie Centrum Nederland

EFRO - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

LCA – Life Cycle Analysis
NGO – Non Governmental Organisation
NS – Nederlandse Spoorwegen
NVDE - Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie
OV – Openbaar Vervoer
RWS – Rijkswaterstaat
S1 - Semester 1 (eerste halfjaar)
S2 - Semester 2 (tweede halfjaar)
SKAO - Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen
TTC - Stichting Tidal Testing Centre
WKO installatie – Warmte Koude Opslag
WMR – Water Marine Research
WUR – Wageningen University and Research

3. Afbakening

3.1. Organisatorische grenzen

In de separaat beschikbare rapportage 'WerkBewust! CO₂ organizational boundary 2018' is de volledige afbakening van de organisatorische grenzen beschreven.

3.2. Wijziging organisatie

Locaties: De gebouwen Geleen (Mijnweg 3) en Maastricht (Louis Loyensstraat 5) zijn niet meer in gebruik en de vestigingen zijn samengevoegd. Het nieuwe adres vanaf 1 januari 2016 is Wim Duisenbergplantsoen 21 in Maastricht. Vanaf 1 januari 2018 is BodemBasics B.V. onderdeel van Antea Group Nederland, alsmede het bedrijfspannd aan de Everdenberg 103 te Oosterhout. Ook heeft Antea Group per 1 januari 2018 een nieuw onderkomen in gebruik aan de Strijp-S in Eindhoven.

Organisatiestructuur: Sinds 1 januari 2017 is de organisatie van Antea Group gewijzigd. De indeling vóór 1 januari 2017 bestond uit de businesslijnen: Milieu, Realisatie, Ruimte, Infra, Veiligheid, Beheer & Data. Met ingang van 1 januari 2017 zijn dat de businesslijnen Beheer & Realisatie, Bouw & Installaties, Contracten & Vergunningen, Infra, Milieu & Veiligheid, Ruimte & Water.

3.3. Scope-indeling

De bedrijfsactiviteiten, die CO₂-emissies met zich meebrengen, zijn onderverdeeld in een drietal scopes:

Scope 1 emissies, oftewel directe emissies, zijn emissies die worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de organisatie, zoals emissies door eigen gasgebruik (in bijv. gasboilers, warmtekrachtinstallaties en ovens) en emissies door het eigen wagenpark.

Scope 2 oftewel indirecte emissies, zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte en koeling en stoom in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren, doch die door de organisatie worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij het opwekken van elektriciteit in centrales.

N.B.: de CO₂-Prestatieladder rekent 'Business Travel'/'Personenvervoer onder werktijd' (Business Travel = 'Business air Travel', 'Personal Cars for business travel' en 'Business travel via public transport') ook tot scope 2.

Scope 3 emissies, oftewel overige indirecte emissies, zijn emissies die ontstaan als gevolg van de activiteiten van het bedrijf (de organisatie) maar die voortkomen uit bronnen die geen eigendom van het bedrijf zijn noch beheerd worden door het bedrijf.

4. Berekeningsmethodiek

4.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren

Deze periodieke rapportage is conform handboek 3.0, zoals dat is gepubliceerd in juni 2015 door de SKAO, opgesteld. De emissiefactoren conform het handboek 3.0 zijn van kracht vanaf 1 januari 2015. De emissiefactoren zijn vastgesteld op basis van de website CO₂-emissiefactoren.nl, waarbij de wijzigingslijst van de SKAO leidend is. Deze lijst is gelijktijdig gepubliceerd met handboek 3.0. Hierin zijn enerzijds de uitzonderingen bepaald t.a.v. een aantal emissiefactoren in vergelijking met CO₂-emissiefactoren.nl en anderzijds is aangegeven of een factor wel of niet met terugwerkende kracht in de tijd dient te worden doorgerekend. Door het met terugwerkende kracht berekenen van de cijfers van 2015 is het mogelijk dat er kleine verschillen zijn tussen de 2015-cijfers van rapportageperiode 2010-2015 en 2015-2020.

4.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek

De berekeningsmethodiek is ten opzichte van eerdere rapportages niet gewijzigd. Naar aanleiding van de verificatie van de footprint van 2018 zijn enkele berekeningen aangescherpt en verwerkt in deze rapportage.

4.3. Uitsluitingen

Het gebruik van koelmiddelen is niet van toepassing.

4.4. Opname van CO₂

Er heeft geen opname van CO₂ plaatsgevonden.

4.5. Biomassa

Er heeft geen verbranding van biomassa plaatsgevonden.

5. CO₂-emissie

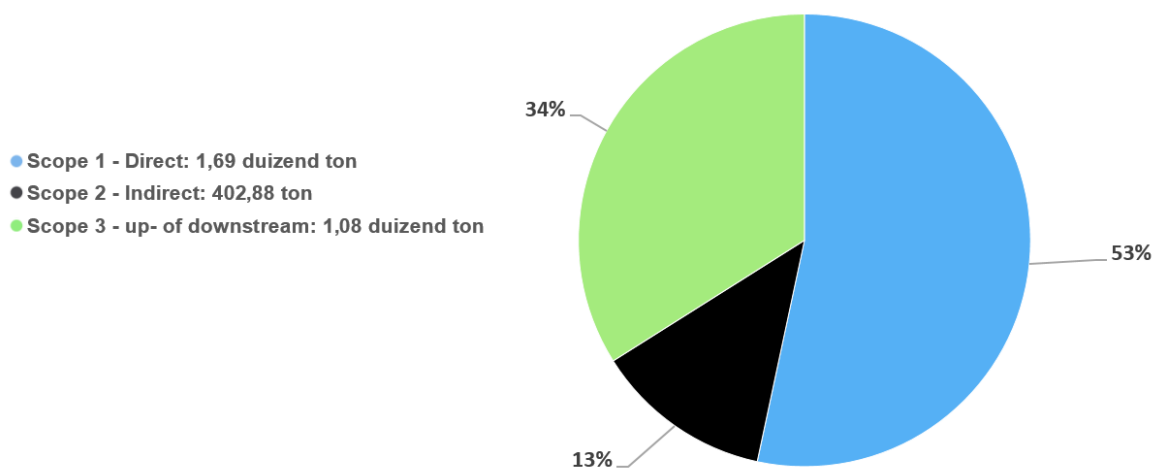
Onderstaand wordt de ontwikkeling van de emissie in de tijd weergegeven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de emissie per scope en categorie, per fte en per euro omzet.

5.1. Footprint eerste halfjaar 2015 (basisjaar)

Onderstaande tabel van het eerste halfjaar van 2015, het basisjaar, geeft de CO₂ footprint voor scope 1, 2 en 3 weer. In de eerste helft van 2015 is de totale CO₂ footprint 3.170,3 ton, waarvan scope 1, 2 en 3 een bijdrage van respectievelijk 1691,4; 402,9 en 1076,0 ton.

Het grootste deel van de CO₂-emissie valt onder scope 1. Hierin zit onder andere het zakelijke (auto)verkeer van en naar projecten.

CO₂ (3170,3 ton)

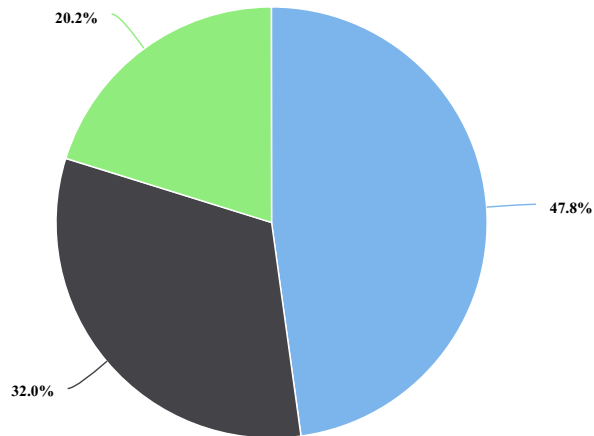
5.2. Footprint eerste halfjaar 2019

De onderstaande tabel geeft de CO₂-emissie van Antea Group voor het eerste halfjaar van 2019 voor scope 1, 2 en 3 weer. In vergelijking met de footprint van het eerste halfjaar 2015 is het aandeel van scope 1 en 3 emissies afgenomen, daarentegen is de scope 2 emissie toegenomen met ca. 40%. De totale footprint is ten opzichte van het eerste halfjaar 2015 afgenomen met ca. 12%.

CO2e (2.789 ton)

2019

- Scope 1: 1.333,83 ton
- Scope 3: 892,08 ton
- Scope 2: 563,16 ton

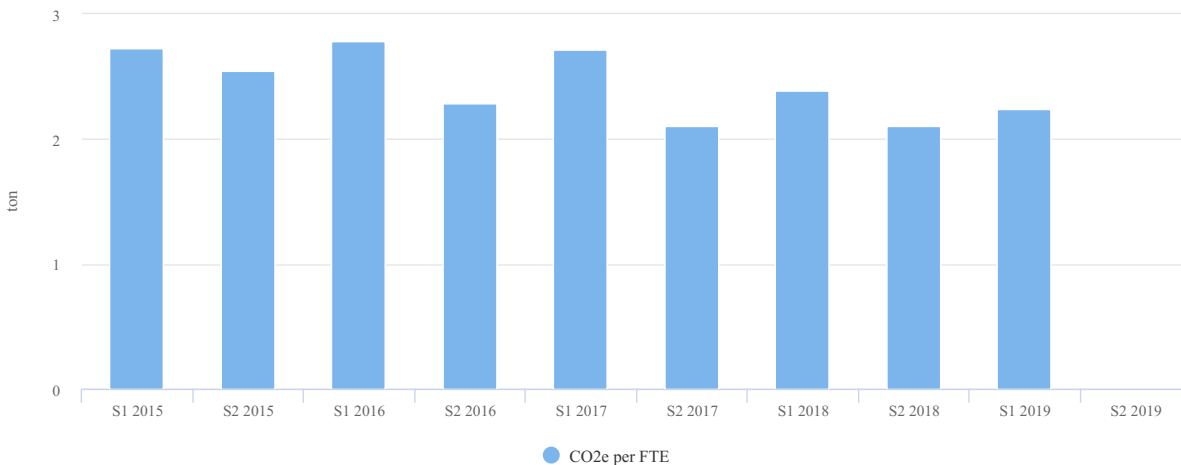
5.3. Emissie per fte

Het aantal fte, gebaseerd op de dienstverbanden binnen Antea Group (medewerkers met een contract voor onbepaalde tijd, inhuurkrachten, stagiaires, oproepkrachten en zzp'ers), is ten opzichte van de eerste helft van het basisjaar toegenomen: van 1.165 naar 1.247 fte. De totaal uitgestoten hoeveelheid CO₂ is afgenomen. In onderstaande grafiek is te zien dat de emissie in relatieve zin (CO₂ emissie per fte) met 0,49 ton is afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar in 2015.

Er is per werknemer dus minder CO₂ uitgestoten dan in het basisjaar, alsmede in semester 1 van het voorgaande jaar.

CO2e per FTE

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

CO2e per FTE (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
CO2e per FTE	2,73	2,54	2,79	2,29	2,72	2,1	2,39	2,11	2,24	

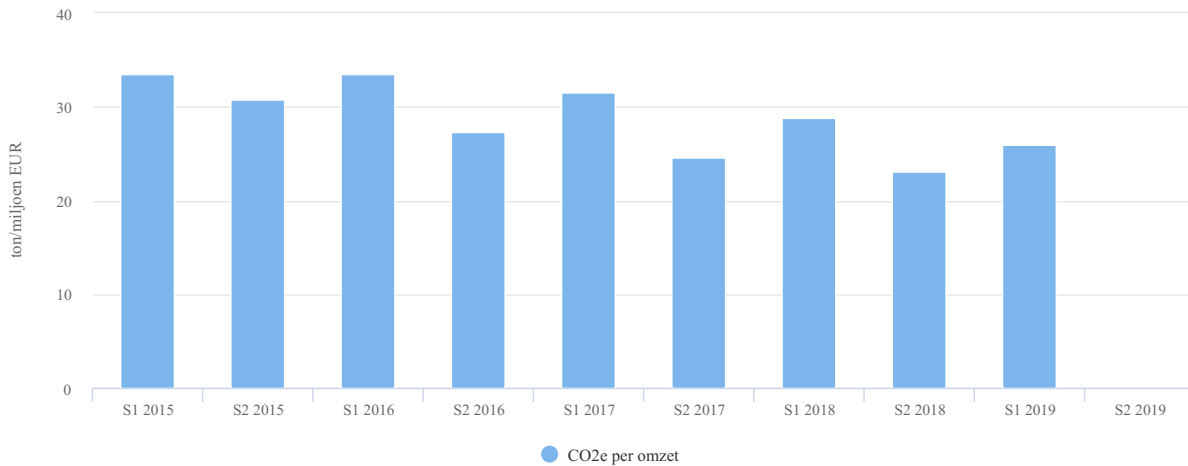
5.4. Emissie naar omzet

Naast de emissie per fte is het van belang te kijken naar de emissie in relatie tot de omzet, om na te gaan of de afname van de CO₂ footprint niet het gevolg is van een eventuele afname in het aantal projecten of werkzaamheden.

De omzet van de eerste helft van 2019 is 14,0% hoger dan de omzet in het eerste halfjaar van 2015. De totale CO₂ footprint is afgenomen. Bij gevolg is de emissie naar omzet afgenomen met 22,3% ten opzichte van 2015 (zie onderstaande grafiek). Dit betekent dat er per verdiende euro minder CO₂ is uitgestoten.

CO2e per omzet

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

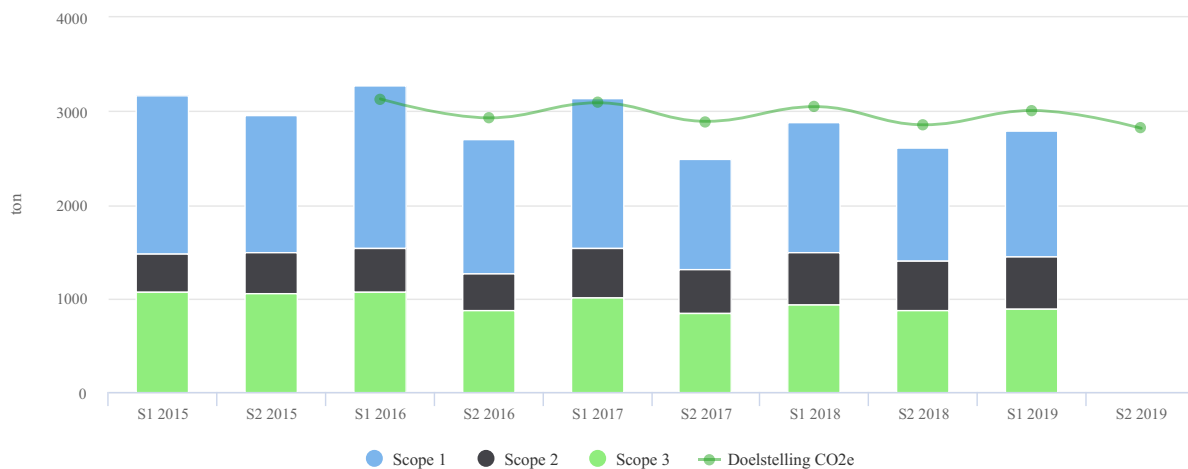
CO2e per omzet (ton/miljoen EUR)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
CO2e per omzet	33,47	30,78	33,51	27,33	31,51	24,55	28,78	23,13	26	-

5.5. Trend over de jaren per scope

Zoals al was af te leiden uit de footprints is de totale CO₂ emissie ten opzichte van de eerste helft van 2015 afgenomen met 12%. In de trendgrafiek per scope is deze daling weergegeven. De doelstelling voor de eerste helft van 2019 is 3.005,53 ton CO₂. Deze doelstelling is, met een daadwerkelijke CO₂-emissie van 2.789,07 ton, gehaald. In de grafiek is te zien dat de scope 1 en 3 CO₂-emissie zijn gedaald en de scope 2 CO₂-emissie is toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015. In onderstaande paragrafen worden de trends per categorie beschreven, onderverdeeld naar scope 1, 2 en 3.

CO2e

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

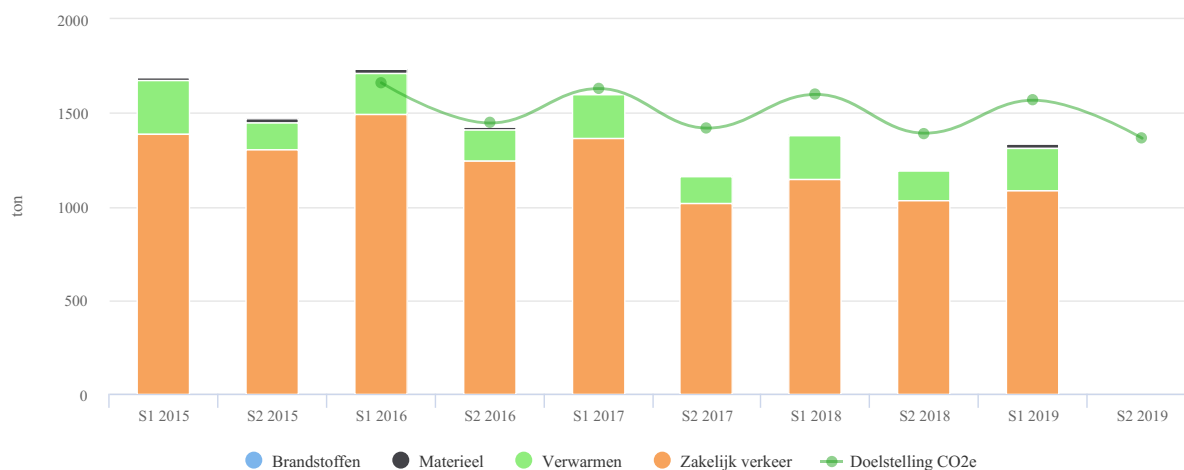
CO2e (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Scope 1	1.691,43	1.472,39	1.739,49	1.427,8	1.607,95	1.173,97	1.391,11	1.201,17	1.333,83	-
Scope 2	402,88	437,94	469,79	397,1	529,46	471,45	555,81	535,3	563,16	-
Scope 3	1.075,99	1.053,59	1.065,42	875,05	1.006,35	844,54	937,3	868,8	892,08	-
Totaal	3.170,29	2.963,91	3.274,69	2.699,95	3.143,75	2.489,96	2.884,22	2.605,26	2.789,07	-
Doelstelling CO2e	-	-	3.129,1	2.926,94	3.087,91	2.889,98	3.046,72	2.853,01	3.005,53	2.816,04

5.5.1. Scope 1

In onderstaande grafiek van de scope 1 CO₂-emissie is te zien dat deze zijn afgenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015 met 357 ton CO₂ (-21%). Met een emissie van 1,33 duizend ton CO₂ is de doelstelling van 1,57 duizend ton CO₂ ruim gehaald. Het grootste deel van de scope 1 CO₂-emissie komt voor rekening van het zakelijk verkeer, met een aandeel van 81,5%.

CO2e

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

CO2e (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Brandstoffen	0	0	1,09	0,72	0,72	0,62	0,8	0,43	0,69	
Materieel	16,15	24,13	28,22	16,78	10,58	8,62	11,46	9,18	16,6	
Verwarmen	283,59	143,04	215,08	161,49	229,41	144,2	234,71	153,94	229,73	
Zakelijk verkeer	1.391,69	1.305,22	1.495,1	1.248,81	1.367,24	1.020,53	1.144,14	1.037,62	1.086,8	
Totaal	1.691,43	1.472,39	1.739,49	1.427,8	1.607,95	1.173,97	1.391,11	1.201,17	1.333,83	
Doelstelling CO2e			1.660,31	1.445,3	1.629,18	1.418,2	1.598,06	1.391,11	1.566,94	1.364,02

Brandstoffen

Naast aardgas en stadsverwarming voor de vestigingen, wordt er propaan ingekocht voor verwarming van de bouwketen/schafwagens op projectlocaties. In de eerste helft van 2019 is er 399 liter propaan ingekocht. Dit is sterk afhankelijk van het type projecten dat in een bepaald jaar wordt uitgevoerd.

Materieel en instrumentarium

De emissie van CO₂ afkomstig van materieel is met ca. 3% toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015. De inzet, en dus ook uitstoot van CO₂ van het materieel, is sterk afhankelijk van het type projecten. Antea Group heeft begin 2017 in plaats van benzinemotoren twee elektrische motoren aangeschaft voor boten om waterbodemonderzoek uit te voeren. Tevens speelt nieuw materieel een rol bij de uitstoot van CO₂. Over het algemeen geldt dat nieuw materiaal energiezuiniger is dan het oude materieel, zoals nieuwe tractoren. Ondanks het treffen van maatregelen gericht op duurzaamheid, is het dieselverbruik in de eerste helft van 2019 meer dan in de eerste helft van 2015.

Dieselverbruik voor materieel [liters] (liter)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Antea Group	5.001	7.471	8.737	5.196	3.274	2.669	3.549	2.842	5.140	

Verwarmen

De Antea Group vestigingen worden grotendeels verwarmd met aardgas. Ten opzichte van 2015 is het aardgasverbruik in de eerste helft van 2019 met 28.973 m³ (ca. 19%) afgenomen (van 150,52 duizend m³ naar 121,55 duizend m³). Aardgas wordt binnen Antea Group alleen gebruikt voor het verwarmen van de kantoren en het verbruik is daarmee direct afhankelijk van het aantal graaddagen. Een toename in het aantal graaddagen betekent een kouder jaar en dus een toename in het aardgasverbruik (mits er geen andere factoren van invloed zijn op het aardgasverbruik). Het aardgasverbruik per graaddag is afgenomen van 5,63 m³/graaddag in de eerste helft van 2015 naar 5,49 m³/graaddag in het eerste halfjaar in 2019. Een verklaring voor de afname is dat de eerste helft van 2019 warmer was ten opzichte van de eerste helft van het basisjaar. Het gemiddeld aantal graaddagen per vestiging ligt, met 200 graaddagen per vestiging, lager ten opzichte van de eerste helft van 2015.

Aardgasverbruik (m ³)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Aardgasverbruik	150.525	75.923	114.161	85.716	121.573	76.418	124.183	81.449	121.552	

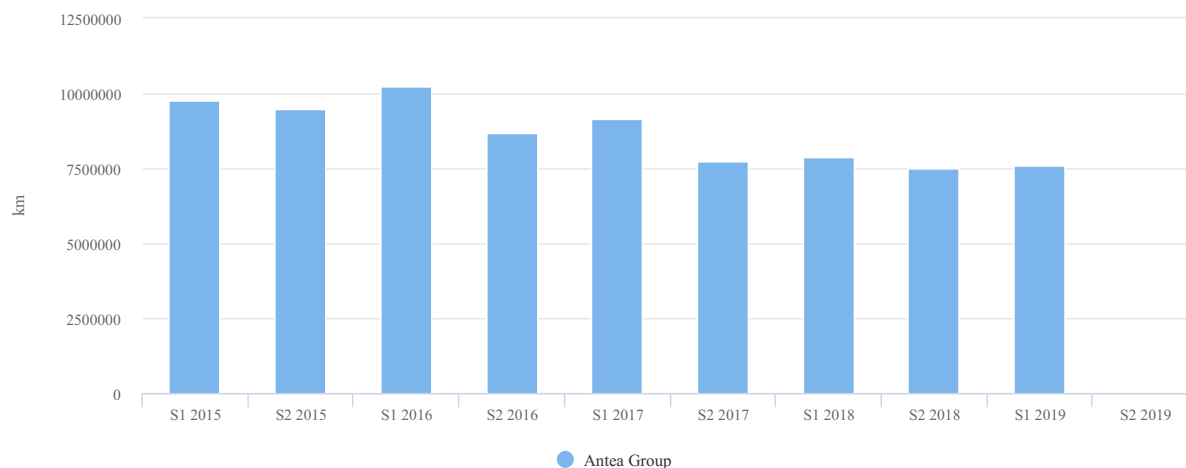
Zakelijk verkeer

De CO₂ emissie van het zakelijk verkeer met leaseauto's, poolauto's en bedrijfsauto's is gedaald: van 1,39 duizend ton naar 1,09 duizend ton (-22%). Het aantal verreden kilometers, zie onderstaande tabel, is afgenomen met 2.191.018 ten opzichte van de eerste helft van 2015. Hoewel de absolute hoeveelheid CO₂-emissie en het aantal kilometers beide zijn gedaald, is de CO₂-emissie per

kilometer hetzelfde gebleven. Dit betekent dat er evenveel brandstof is gebruikt per verreden kilometer.

Totaal verreden kilometers (lease-, pool- en bedrijfsauto's)

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

Totaal verreden kilometers (lease-, pool- en bedrijfsauto's) (km)

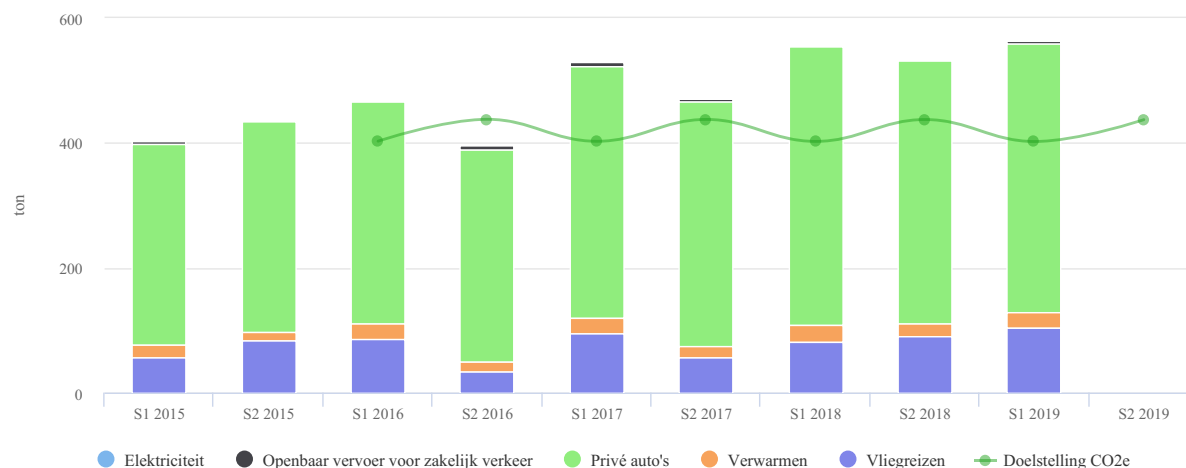
Antea Group	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
	9.769.863	9.495.023	10.243.130	8.681.912	9.160.654	7.739.549	7.877.231	7.501.729	7.578.845	-

5.5.2. Scope 2

De CO₂-emissie in scope 2 is met ca. 160 ton toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015 (+40%). De doelstelling van 402,2 ton is met deze CO₂-emissie van 563,2 ton dus niet gehaald. Het grootste deel van de scope 2 CO₂-emissie komt voort uit het zakelijk verkeer met privé auto's (76,5%). Een verklaring voor de stijging in scope 2 CO₂-emissie is de significante toename in vliegreizen en zakelijk verkeer met privé auto's.

CO₂e

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

CO ₂ e (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Elektriciteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer voor zakelijk verkeer	4,51	3,1	3,12	7,43	5,98	5,22	1,51	2,11	3,33	-
Privé auto's	322,18	336,72	355,84	340,22	403,81	392,09	444,76	422,43	431,03	-
Verwarmen	20,18	14,35	24,57	15,9	25,32	17,88	28,52	19,39	25,68	-
Vliegreizen	56,01	83,77	86,25	33,56	94,34	56,26	81,01	91,37	103,11	-
Totaal	402,88	437,94	469,79	397,1	529,46	471,45	555,81	535,3	563,16	-
Doelstelling CO ₂ e	-	-	402,71	437,75	402,54	437,57	402,37	437,38	402,2	437,2

Elektriciteit

Antea Group maakt gebruik van 100% in Nederland geproduceerde groene stroom van GreenChoice, waardoor de CO₂ emissie vanuit elektriciteitsverbruik zowel in de eerste helft van 2015 alsmede in 2019 0 ton bedraagt. Het totale elektriciteitsgebruik is

afgenomen van 1,316 miljoen kWh naar 1,001 miljoen kWh, een afname van ca. 24%. Het elektriciteitsgebruik per fte is 803 kWh/fte voor het eerste halfjaar van 2019. In het eerste halfjaar 2015 was dit 1.130 kWh/fte. Dit is een afname van ca. 29%.

Totaal elektriciteit (kWh)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Totaal elektriciteit	1.316.400	1.373.341	1.142.121	1.361.521	1.119.989	1.095.129	1.151.553	1.185.123	1.001.096	

Openbaar vervoer voor zakelijk verkeer

In het eerste halfjaar van 2019 zijn 178.841 meer zakelijke kilometers gemaakt met het openbaar vervoer dan in het eerste halfjaar van 2015 (een toename van 160%). De CO₂-emissie is ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 met ongeveer 26% afgenomen (van 4,51 ton naar 3,33 ton). Ca. 6% van de zakelijke kilometers met het openbaar vervoer wordt met de tram, bus of metro afgelegd, de rest met de trein. Bij treinreizen met NS wordt significant minder CO₂ uitgestoten dan door een auto. Daar komt bij dat de elektrische treinen merendeels gebruik maken van windenergie, waardoor door een deel van de treinen geen CO₂ wordt uitgestoten. Dit samen verklaart voor een deel het aandeel van zakelijk verkeer met openbaar vervoer in de footprint en de veel lagere toename in CO₂ uitstoot in vergelijking met de toename van het aantal kilometers met openbaar vervoer.

Privé auto's (zakelijk verkeer)

Het zakelijk verkeer met privé auto's is niet alleen in aandeel in de footprint (relatieve bijdrage aan totale emissie) maar ook in absolute zin toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015, namelijk met ca. 33%. Er zijn meer kilometers met privé auto's gemaakt dan in 2015 (zie onderstaande tabel). Eén van de redenen voor beide toenames (relatief en absoluut) kan de afname in het aantal leaseauto's ten opzichte van 2015 zijn, waardoor werknemers meer gebruik maken van privé auto's.

kilometers privé auto's (km)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Antea Group	1.464.466	1.530.536	1.617.470	1.546.442	1.835.492	1.782.246	2.021.648	1.920.144	1.959.232	

Verwarming

Naast aardgas voor verwarming van de vestigingen, wordt op enkele vestigingen gebruik gemaakt van stadsverwarming. Het verbruik van ingekochte stadsverwarming is in de eerste helft van 2019 hoger dan in dezelfde periode in 2015, wat resulteert in een toename in CO₂-emissie van verwarming in scope 2 met ca. 27%. Zoals beschreven in de rapportage over 2016 is één van de redenen hiervoor de ingebruikname van het nieuwe gebouw in Maastricht sinds 2016 (ter vervanging van Geleen en Maastricht Louis Loyensstraat), dat verwarmd wordt met stadsverwarming. Daarnaast is er een stijging in het verbruik van het gebouw aan de Monitorweg in Almere vanwege comfortproblemen. Wanneer we het verbruik vergelijken met de eerste helft van 2016 is eveneens een toename zichtbaar van 4,5%.

Vliegwezen

Het aantal afgelegde kilometers van zakelijke vluchten is in de eerste helft van 2019 met 71% (253.094 reizigerskilometers) fors toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015, wat resulteert in een toename van 47 ton CO₂. Het aantal gevlogen kilometers afgelegd door korte, middellange- en lange vluchten is significant toegenomen, met respectievelijk ca. 114%, ca. 450% en ca. 30% ten opzichte van de eerste helft van 2015. De lange vluchten hebben een aandeel van 66% in de reizigerskilometers van zakelijke vluchten. De toename in CO₂ emissie door vliegwezen wordt verklaard door de toename van het aantal vluchten, een gevolg van meer internationale projecten en samenwerking.

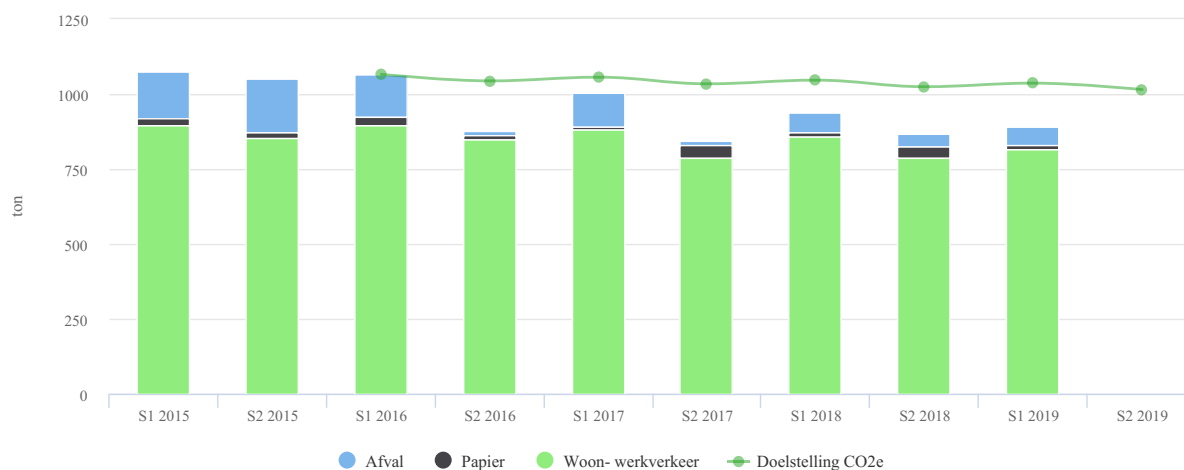
5.5.3. Scope 3

Zoals is vastgelegd in 4.A.1 Rapportage van de meest materiële emissies, worden door Antea Group voor scope 3 alleen de categorieën met de materiële emissies meegenomen. Deze categorieën betreffen: woon-werkverkeer, productieafval, papier en gebruik van verkochte producten (projectadvisering). Papierverbruik valt onder de categorie productieafval, echter in deze paragraaf wordt het separaat vermeld om specifiek de CO₂-emissie van papierverbruik inzichtelijk te maken. Voor CO₂-emissie en -vermindering in onze projecten worden enkele specifieke ketenanalyses uitgevoerd (zie 4.A.1 Rapportage). De overige drie categorieën (woon-werkverkeer, productieafval en papier) zijn in onderstaande tabel weergegeven.

De scope 3 CO₂-emissie is, met een uitstoot van 892,08 kg CO₂, in de eerste helft van 2019 met ca. 17% afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Hiermee is de doelstelling (1.036,39 kg CO₂) ruim gehaald. Het grootste deel van de scope 3 CO₂-emissie komt voort uit het woon-werkverkeer met privé auto's (91,6%).

CO2e

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

CO2e (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Afval	155,19	182,39	141,43	13,81	112,49	14,96	62,83	41,55	60,69	
Papier	22,22	19,63	28,65	14,26	12,65	44,2	13,96	41,24	14,63	
Woon- werkverkeer	898,57	851,58	895,33	846,98	881,21	785,38	860,51	786	816,76	
Totaal	1.075,99	1.053,59	1.065,42	875,05	1.006,35	844,54	937,3	868,8	892,08	
Doelstelling CO2e			1.066,09	1.043,9	1.056,19	1.034,2	1.046,29	1.024,51	1.036,39	1.014,82

Afval

De CO₂-emissie van afval is met ca. 61% afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Met betrekking tot afval richt Antea Group zich voornamelijk op het reduceren van papier- en kartonafval (zie ook de maatregelen in 5.8). Het papierafval is met 50,1 ton, kg, (ca. 70%) afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Het overige afval (restafval en gescheiden stromen) is, met 66,1 ton, gehalveerd. Deze afname is groter dan is voorspeld op basis van de maatregelen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er minder schattingen zijn gemaakt.

Papierverbruik

De CO₂-emissie van het papierverbruik is zowel in absolute zin als in aandeel op het totaal afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015, met 7,6 ton (in kg). Deze toename valt te verklaren uit de afname van het papierverbruik van ca. 84%.

Uit kengetallen van de Milieubarometer (2014) blijkt dat het papierverbruik per medewerker op kantoor gemiddeld op 48 kg/fte ligt. In het eerste halfjaar van 2019 heeft Antea Group een papierverbruik van 9,02 kg/fte, dat ruim lager is dan het gemiddelde verbruik op kantoren.

Woon-werk verkeer (privé auto's, lease auto's en OV)

De CO₂-emissie vanuit woon-werkverkeer met privé auto's, lease auto's en het openbaar vervoer is met 81,8 ton afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 (ca. -9%). Het aantal kilometers woon-werkverkeer met privé auto's en OV (lease auto onbekend) is echter toegenomen met 34%. Het aantal verreden kilometers woon-werkverkeer met privé auto's is met 15% gestegen.

Het aantal woon-werk kilometers met bus, tram of metro is verdubbeld ten opzichte van de eerste helft van 2015. Voor de kilometers met de trein is dit 7 keer zo hoog als in de eerste helft van 2015. Een verklaring hiervoor kan de stimulatie van het gebruik van het openbaar vervoer door middel van het verstrekken van NS Business Cards. Hoewel het grootste aandeel woon-werkverkeer met privé auto's wordt afgelegd, verklaart de sterke toename in woon-werkverkeer met het openbaar vervoer (per definitie een lagere uitstoot dan met een personenauto) deels de afname in CO₂-emissie.

Daarnaast is de hoeveelheid verbruikte brandstof door leaseauto's met ca. 34% afgenomen, wat een CO₂-reductie oplevert.

In totaal kunnen wij stellen dat de hoeveelheid CO₂, die per kilometer woon-werkverkeer wordt uitgestoten, is afgenomen in s1 2019 ten opzichte van 2015.

Meter	Organisatieonderdeel	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
-------	----------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Functie > Woon- werkverkeer

Meter	Organisatieonderdeel	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Benzineverbruik lease auto woon-werkverkeer (liter)	Antea Group	11.247	6.624	7.990	4.390	5.013	4.770	4.767	3.257	3.476	
Diesilverbruik lease auto woon-werkverkeer (liter)	Antea Group	128.877	123.256	122.619	115.049	111.783	87.908	95.738	80.770	88.660	
Woon-werkverkeer bus, tram of metro (km)	Antea Group	7.137	3.307	14.814	11.244	11.247	4.325	13.327	5.286	14.319	
Woon-werkverkeer privé auto's onbekend brandstoftype (km)	Antea Group	2.037.276	1.973.704	2.135.551	2.064.384	2.258.129	2.179.497	2.430.618	2.330.083	2.342.635	
Woon-werkverkeer privé auto's onbekend brandstoftype BodemBasics (km)	Antea Group								3.800	3.200	
Woon-werkverkeer trein (km)	Antea Group	58.603	16.194	140.567	194.862	206.575	212.116	269.166	333.103	463.184	

Gebruik van verkochte producten

De CO₂-emissie in de categorie 'gebruik van verkochte producten' is door Antea Group te beïnvloeden in projecten en adviezen.

Een PMC-analyse toont aan dat de grootste winst te behalen valt in de keten van de sector 'Ruimte en Water' (zie rapportage 4.A.1. 190726 Rapportage meest materiële emissies). Antea Group heeft daarom een drietal ketenanalyses uitgevoerd van projecten binnen Ruimte en Water: Energie uit water, windenergie en zonne-energie.

Op basis van de ketenanalyses is de volgende CO₂-reductiedoelstelling tot stand gekomen:

De doelstelling van Antea Group is om tussen 1 januari 2019 en 31 december 2020 in haar project-portefeuille een CO₂-besparing te hebben gerealiseerd van 1 miljoen kg CO₂ door middel van de toepassing van duurzame energie technologie (energie uit water, wind of zon) voor de opwekking van elektriciteit, ten opzichte van conventionele (grijze) energie. Dit komt neer op een jaarlijkse besparing van 500 ton CO₂.

Antea Group kan op twee manieren bijdragen aan de besparing van CO₂-emissie d.m.v. de toepassing van duurzame-energie opwekking:

1. Initiëren van duurzame energiebronnen bij klanten;
2. Maatregelen treffen/adviseren in de keten tijdens projecten.

1) Initiëren

Dit komt neer op het initiëren en realiseren van:

- 18.067 m² oppervlak zonnepanelen, of;
- 18 waterturbines, of;
- 1 windturbine, of;
- een combinatie van bovengenoemden.

Voor het aanjagen van duurzame energiebronnen heeft Antea Group een Energietransitie Dashboard ontwikkeld - een ruimtelijke tool voor het inzichtelijk maken van kansen en de ideale energiemix: zonne-energie, windenergie, biogas, geothermie et cetera. Zo ontdekken gemeenten hoe zij (ruimtelijke) invulling moeten geven aan hun energietransitie-ambities. Antea Group legt met name op deze maatregelen de nadruk om CO₂-reductie te realiseren.

2) Maatregelen in de keten

Antea Group heeft diverse mogelijkheden om CO₂-besparing te realiseren in de keten. In onderstaande tabel staan enkele van de huidige producten en diensten, die Antea Group kan inzetten voor een specifieke ketenfase van zonnepanelen, windmolens of waterturbines om CO₂ te besparen. Voor meer informatie verwijzen wij naar de ketenanalyses (vindbaar op skao.nl).

<i>Tool/ maatregel</i>	<i>Impact op fase</i>
<i>Circulair aanbesteden</i>	Initiatiefase
<i>Slim aanvragen van vergunningen</i>	Concept- en ontwerpfase, Realisatiefase
<i>Alternatieve materialen</i>	Concept- en ontwerpfase, Realisatiefase
<i>SusTAg</i>	Gebruiksfase
<i>Circulaire sloop</i>	Sloopfase

Voortgang

Antea Group heeft in de eerste helft van 2019 actieve rol aangenomen om een bijdrage te leveren aan de energietransitie in Nederland. Een budget van €40.000 is geïnvesteerd. Een externe partij (Convince) is ingeschakeld om, door middel van een belactie, nieuwe doelgroepen (opdrachtgevers) te werven. Naar aanleiding van deze belactie voerde Antea Group 50 gesprekken met potentiële opdrachtgevers. Het achterliggende doel was de nieuwe doelgroep in laten zien wat voor een potentie er in de gemeente is om duurzame energie op te wekken. Zo wakkert Antea Group de realisatie van nieuwe zonne- en windparken aan. Dit gebeurde met behulp van het Energietransitie Dashboard. Onderstaand een greep uit de hieruit voortgevloeide resultaten:

1. Gemeente Lisse, Hillegom, Teylingen en Noordwijk

Een ruimtelijke studie naar de potentie van zonnepanelen en windturbines. Antea Group heeft een aanjaagfunctie door de studie uit te voeren. De maximale potentie in Noordwijk is het plaatsen van:

- 4 windturbines (3,3 MW)
- 228 hectare zonnenvelden (763,5 TJ).

2. Horst aan de Maas

Een technische verkenning voor het opwekken van duurzame energie in de gemeente. De rol van Antea Group was het initiëren van het onderzoek en zorgdragen voor de technische verkenning. De maximale potentie in Horst aan de Maas is:

- 114 windturbines (4,5 MW)
- 972 - 1.111 hectare zonnepanelen (3,5 - 4 TJ)

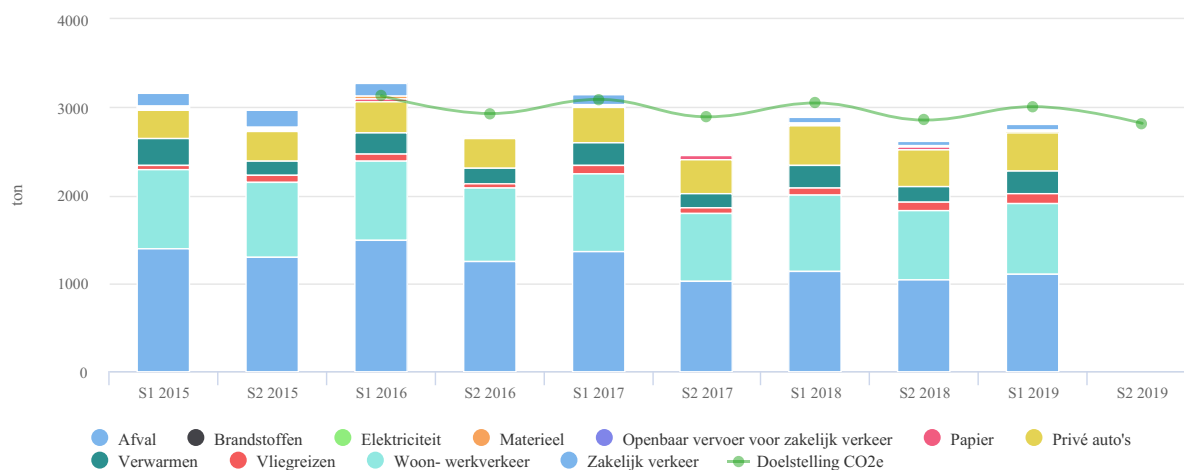
Momenteel dienen de ruimtelijke studies als informatiedocument voor politieke besluitvorming binnen het college. Indien het college van Noordwijk of Horst aan de Maas besluit de windturbines of zonnenvelden te verwirkelijken, heeft Antea Group haar CO₂-reductiedoelstelling behaald.

5.6. Trend over de jaren per categorie

Bij de CO₂-emissie van alle scopes samen in het eerste halfjaar van 2019 (totale footprint), leveren zakelijk verkeer met lease-, pool- en bedrijfsauto's (39,3% van totaal) en woon-werkverkeer met privé auto's, lease auto's en OV (29,1% van totaal) de grootste aandelen. Wanneer al het zakelijk verkeer gezamenlijk wordt bekeken (lease-, pool-, bedrijfs- en privé auto's plus openbaar vervoer en vliegvervoer), heeft dit een aandeel van ca. 58,5% van de totale CO₂-emissie en 85,6% van de scope 1 en scope 2 CO₂-emissie. In het eerste halfjaar van 2015 was dit respectievelijk ca. 56% en 84,7%. Het aandeel van het zakelijk verkeer in de footprint is dus toegenomen.

CO2e

vanaf 01-01-2015 t/m 31-12-2019

CO2e (ton)	S1 2015	S2 2015	S1 2016	S2 2016	S1 2017	S2 2017	S1 2018	S2 2018	S1 2019	S2 2019
Afval	155,19	182,39	141,43	13,81	112,49	14,96	62,83	41,55	60,69	
Brandstoffen	0	0	1,09	0,72	0,72	0,62	0,8	0,43	0,69	
Elektriciteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Materieel	16,15	24,13	28,22	16,78	10,58	8,62	11,46	9,18	16,6	
Openbaar vervoer voor zakelijk verkeer	4,51	3,1	3,12	7,43	5,98	5,22	1,51	2,11	3,33	
Papier	22,22	19,63	28,65	14,26	12,65	44,2	13,96	41,24	14,63	
Privé auto's	322,18	336,72	355,84	340,22	403,81	392,09	444,76	422,43	431,03	
Verwarmen	303,77	157,39	239,65	177,39	254,73	162,08	263,23	173,33	255,42	
Vliegreizen	56,01	83,77	86,25	33,56	94,34	56,26	81,01	91,37	103,11	
Woon- werkverkeer	898,57	851,58	895,33	846,98	881,21	785,38	860,51	786	816,76	
Zakelijk verkeer	1.391,69	1.305,22	1.495,1	1.248,81	1.367,24	1.020,53	1.144,14	1.046,44	1.100,96	
Totaal	3.170,29	2.963,91	3.274,69	2.699,95	3.143,75	2.489,96	2.884,22	2.614,09	2.803,22	
Doelstelling CO2e			3.129,1	2.926,94	3.087,91	2.889,98	3.046,72	2.853,01	3.005,53	2.816,04

5.7. Doelstellingen

Onderstaande tabel geeft de CO₂-reductiedoelstellingen per scope per jaar weer. De doelstellingenlijn is gebaseerd op de som van de voorspelde effecten van de maatregelen per scope voor 2020 (zie grafiek paragraaf 5.6). Deze som is vervolgens lineair verdeeld over de jaren.

Doelstelling CO₂e Rechtspersoon Antea Group

Voor jaar	Referentiejaar	Scope 1	Scope 2	Scope 3
2016	2015	-1,84%	-0,04%	-0,92%
2017	2015	-3,68%	-0,08%	-1,84%
2018	2015	-5,52%	-0,13%	-2,76%
2019	2015	-7,36%	-0,17%	-3,68%
2020	2015	-9,2%	-0,21%	-4,6%

Via bovenstaande doelstellingen en de footprint uit het basisjaar is bekend hoeveel CO₂ er per jaar kan worden uitgestoten. Antea Group heeft als doelstelling om in 2020 (ten opzichte van 2015) in totaal een reductie te hebben gerealiseerd van 27,6% in scope 1, 0,63% in scope 2 en 13,8% in scope 3. Op basis van de CO₂-emissie in de eerste helft van het jaar is onderstaand een verdeling opgenomen om te bekijken of Antea Group op koers ligt om haar reductiedoelstellingen te behalen.

- Scope 1: De CO₂ doelstelling voor eind 2019 voor scope 1 staat gelijk aan een hoeveelheid van 2.930,96 ton CO₂. In de eerste helft van 2019 heeft Antea Group 1.333,83 ton CO₂ uitgestoten in scope 1. Het resterend CO₂ budget voor de tweede helft van 2019 is dus 1.597,13 ton CO₂. Dit is 54,5% van de jaaremmissie op basis van de doelstelling. Gezien de te verwachte lagere emissie in de

tweede helft van het jaar (zie paragraaf 5.5) door de vakantieperiode, ligt Antea Group op koers om de doelstelling te halen.

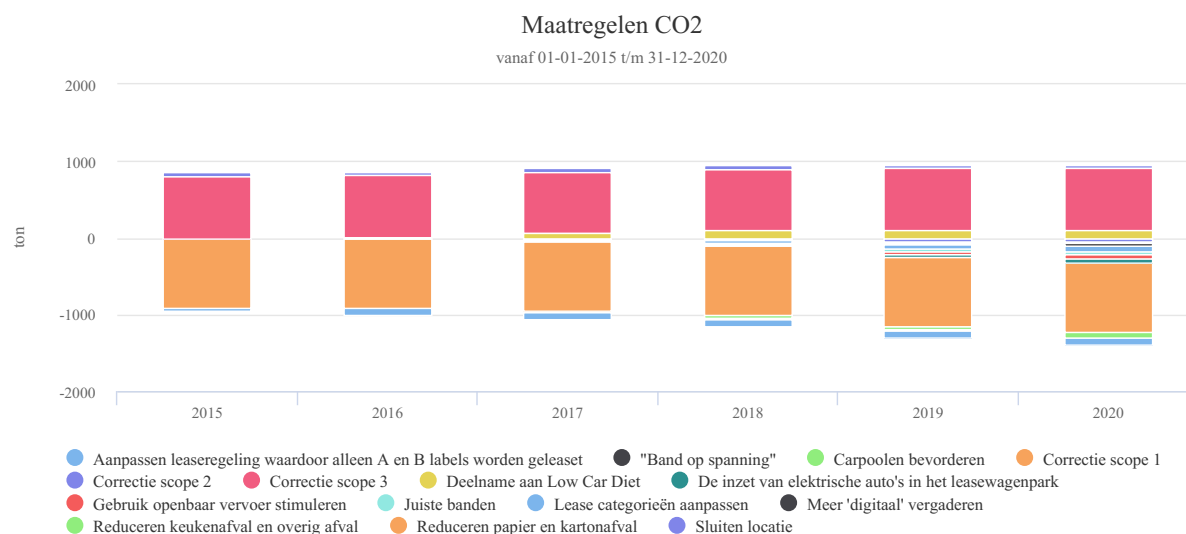
- Scope 2: De CO₂ doelstelling voor eind 2019 voor scope 2 staat gelijk aan een hoeveelheid van 839,38 ton CO₂. In de eerste helft van 2019 heeft Antea Group 563,16 ton CO₂ in scope 2. Het resterend CO₂ budget voor de tweede helft van 2019 is dus 276,22 ton CO₂. Dit is 32,9% van de jaaremisse op basis van de doelstelling. Doordat de tweede helft van het jaar gemiddeld warmer is dan de eerste helft van het jaar, is de te verwachte emissie in S2 lager dan in S1. Hoewel de te verwachte emissie in de tweede helft van het jaar lager ligt, is het een uitdaging om deze doelstelling te halen.

- Scope 3: De CO₂ doelstelling voor eind 2019 voor scope 3 staat gelijk aan een hoeveelheid van 2.051,21 ton CO₂. In de eerste helft van 2019 heeft Antea Group 892,08 ton CO₂-emissies in scope 3. Het resterend CO₂ budget voor de tweede helft van 2019 is dus 1.159,13 ton CO₂. Dit is 56,5% van de jaaremisse op basis van de doelstelling. Gezien de te verwachte lagere emissie in de tweede helft van het jaar (zie paragraaf 5.5) door de vakantieperiode, ligt Antea Group op koers om de doelstelling te halen.

5.8. Voortgang reductiemaatregelen

De voorspelde CO₂ reductie op basis van de (geplande) reductiemaatregelen wordt hieronder per jaar weergegeven. De maatregelen zijn in het verleden ingevoerd en zijn van doorlopende aard:

- Banden op spanning;
- Lease categorieën aanpassen;
- Gebruik van openbaar vervoer stimuleren. Nieuwe medewerkers krijgen beschikking over een NS businesscard, waarmee zij vrij kunnen reizen met het openbaar vervoer;
- Reduceren papier- en kartonafval (door de overgang op digitaal werken);
- Reduceren keukenafval en restafval (door afval scheiding);
- Meer digitaal vergaderen. Hiervoor geldt dat Skype for business is geïmplementeerd halverwege juni 2017;
- In de eerste helft van 2019 zijn drie nieuwe elektrische auto's, inclusief laadpalen, toegevoegd aan het leasewagenpark (o.a. vanuit de nieuwe leaseregeling). Het aantal elektrische leasewagens komt daardoor op een totaal van 11 auto's.

Maatregelen CO ₂ (ton)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aanpassen leaseregeling waardoor alleen A en B labels worden geleaset	-45,22	-90,44	-90,44	-90,44	-90,44	-90,44
"Band op spanning"	-4,27	-8,55	-8,55	-8,55	-8,55	-8,55
Carpoolen bevorderen			-16,78	-33,56	-50,34	-67,12
Correctie scope 1	-904,37	-904,37	-904,37	-904,37	-904,37	-904,37
Correctie scope 2	51,11	51,11	51,11	51,11	51,11	51,11
Correctie scope 3	802,48	802,48	802,48	802,48	802,48	802,48
Deelname aan Low Car Diet		11,26	57,31	92,66	102,27	102,27
De inzet van elektrische auto's in het leasewagenpark			-10,68	-21,36	-39,16	-56,96
Gebruik openbaar vervoer stimuleren			-6,71	-13,42	-30,2	-46,98
Juiste banden				-16,02	-32,04	-48,06
Lease categorieën aanpassen			-17,8	-35,6	-49,84	-64,08
Meer 'digitaal' vergaderen			-6,71	-13,42	-26,85	-40,27
Reduceren keukenafval en overig afval		-0,87	-1,75	-2,62	-3,5	-3,5

Maatregelen CO2 (ton)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reduceren papier en kartonafval		-1,63	-3,26	-4,88	-6,51	-8,14
Sluiten locatie					-54,15	-54,15
Totaal	-100,28	-141,01	-156,15	-198,01	-340,09	-436,76

Inzet van meer elektrische auto's in het leasewagenpark

Een ingreep op leaseauto's is het aanschaffen van milieuvriendelijke auto's. In de eerste helft van 2019 zijn drie elektrische auto toegevoegd aan het leasewagenpark van Antea Group. In totaal heeft Antea Group nu elf elektrische auto's. Elektrische laadpalen zijn geplaatst op verschillende vestigingen, zoals Oosterhout en Almere, om oplaad-mogelijkheden te bieden voor elektrische auto's. De streefwaarde van deze reductiemaatregel in de eerste helft van 2019 is -19,58 ton CO₂ ten opzichte van 2015. Deze reductiemaatregel zorgde in 2019 voor een reductie van 18,1 ton CO₂. Deze streefwaarde is in de eerste helft van 2019 niet gehaald.

Reduceren papier- en kartonafval

Deze maatregel richt zich op het verminderen van de afvalproductie.

De streefwaarde voor het eerste halfjaar 2019 ten opzichte van het eerste halfjaar 2015 voor deze reductiemaatregel is -3,25 ton CO₂. Het papier- en kartonafval is in het eerste halfjaar van 2019 met 54 ton CO₂ afgenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015, waarmee de streefwaarde ruim is gehaald. Een reden hiervoor is dat er minder schattingen voor de afvalhoeveelheden nodig waren.

Reduceren overig afval

Deze maatregel richt zich eveneens op het verminderen van de afvalproductie.

De streefwaarde voor deze reductiemaatregel is -1,75 ton CO₂ ten opzichte van de eerste helft van 2015. De overige gescheiden afvalstromen, naast papier- en kartonafval, vallen onder de noemer "overig afval". Dit overige afval is met 40 ton CO₂ gereduceerd ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Daarmee is de streefwaarde gehaald.

Lease categorieën aanpassen

Reductie kan bereikt worden door het stimuleren van het leasen van milieu- en klimaatvriendelijke auto's. Er is een categorie zeer zuinige auto's toegevoegd en behoudens strikte uitzonderingen kan alleen voor brandstoflabel A en B worden gekozen. Deze maatregel wordt eveneens ten opzichte van 2014 bekeken omdat deze toen is geïmplementeerd.

De streefwaarde voor deze reductiemaatregel is -24,92 ton CO₂ ten opzichte van 2015. Deze streefwaarde is, met een CO₂-reductie van 6,8 ton, niet behaald.

Band op spanning

Door tweemaal per jaar de banden van het leasewagenpark op spanning te controleren en bij te pompen, in combinatie met het voor de meeste voertuigen omwisselen van zomer naar winterband en andersom, zijn de banden het hele jaar door op spanning. Hiermee wordt onnodig brandstofverbruik vermeden. Aangezien deze maatregel in 2014 is ingevoerd en nu nog effect heeft, wordt deze maatregel ten opzichte van 2014 i.p.v. 2015 bekeken.

De voorspelde reductie door deze maatregelen in eerste helft van 2019 ten opzichte van 2014 is 4,28 ton CO₂. Deze streefwaarde is in de eerste helft van 2019 niet bereikt, door een reductie van 3,1 ton CO₂ ten opzichte van 2014.

Meer digitaal vergaderen

Vanaf half juli 2017 is bij iedere medewerkers Skype for Business geïnstalleerd op de laptop of computer. Skype biedt de mogelijkheid om op afstand digitaal te overleggen en vergaderen, waardoor medewerkers thuis kunnen werken of niet naar een locatie hoeven te reizen. Hiermee worden reizen, die voorheen noodzakelijk waren voor woon-werk- en/of zakelijk verkeer, deels vermeden.

De streefwaarde van digitaal vergaderen is een reductie van -13,43 ton CO₂ ten opzichte van 2015. Deze reductiemaatregel heeft geleid tot 179,6 ton CO₂ besparing. De streefwaarde is behaald.

Stimuleren gebruik openbaar vervoer

Nieuwe medewerkers krijgen beschikking over een NS businesscard, waarmee zij vrij kunnen reizen met het openbaar vervoer. Medewerkers die al langer in dienst zijn kunnen ook een beroep doen op een NS businesscard. Het aantal kilometers dat medewerkers reizen met het openbaar vervoer is per fte verviervoudigd van 153 naar 616 km ten opzichte van 2015. Het aantal kilometers dat is afgelegd met het openbaar vervoer in de eerste helft van 2019, zowel voor woon-werk als zakelijke doeleinden, is met 590.604 km toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015. Ervan uit gaande dat deze afgelegde kilometers met het openbaar vervoer anders zouden zijn afgelegd met de auto, levert dit een CO₂ besparing op van 79,6 ton CO₂. De streefwaarde voor deze reductiemaatregel, van 15,1 ton CO₂-besparing ten opzichte van 2015, is daarmee ruim behaald. Het aantal kilometers dat medewerkers reizen per auto (zakelijk en woon-werk) is afgenomen ten opzichte van de eerste helft van 2015 met -10,5%. Dit betekent dat de reductiemaatregel effect heeft gehad op het reisgedrag van medewerkers met het openbaar vervoer.

Carpoolen bevorderen

In 2017 is een 'Carpoolapp' ontwikkeld waarmee medewerkers afspraken kunnen maken om te carpoolen naar een locatie. Medewerkers reizen gezamenlijk in één auto. Hierdoor vermindert het autogebruik. De streefwaarde voor deze reductiemaatregel is -25,17 ton CO₂ ten opzichte van 2015. De app is momenteel in ontwikkeling. De streefwaarde is in de eerste helft van 2019 niet

behaald.

6. Onzekerheden

De footprint over de eerste helft van 2019 is met zorg opgesteld. In een klein aantal gevallen zijn aannames gedaan om de reële situatie zo goed mogelijk te benaderen: bijvoorbeeld als de benodigde gegevens niet voorhanden waren of (door derden) beschikbaar gestelde gegevens door ons niet verder konden worden uitgesplitst voor verdere bewerking. Met het door de jaren heen opgebouwde inzicht in onze gegevens is het uitgangspunt dat de inventarisatie ten behoeve van de footprint een afwijking heeft die kleiner is dan 2%.

De bekende onzekerheden:

- Van 1 kleine loods (Koopvaardijweg 5, Oosterhout) ontbreken de gasgegevens;
- Van 1 kantoor in Deventer (toren C), die voor een deel wordt gehuurd, zijn geen gegevens bekend van het gasverbruik. Het verbruik wordt gerelateerd aan het verbruik in toren D. Dat is exact hetzelfde gebouw, alleen met een andere verhuurder;
- Bij de kantoren in Almere, Deventer, Capelle aan de IJssel, Maastricht en Heerhugowaard wordt gas- en/of elektriciteitsverbruik en/of stadsverwarming gedeeld met andere huurders. Omrekening vindt plaats op basis van het gebruikte vloeroppervlak en niet op basis van het daadwerkelijk gebruik;
- Het verbruik van bedrijfs- en leaseauto's wordt bepaald op basis van kilometerregistraties van zakelijke en woonwerk-ritten en niet (ook) op basis van privéritten;
- Het mogelijk verlies aan koelmiddel van airco installaties is niet geïdentificeerd;
- De berekening voor privékilometers is een extrapolatie van het rijdend wagenpark per 31 december 2017 op basis van een statische benadering;
- Het brandstoftype van het voertuig is bepalend voor de emissieberekening van lease- en bedrijfsauto's;
- Bij het vliegverkeer worden de afstanden tussen de luchthavens berekend aan de hand van de gegevens op de website travelmath.com;
- Aannames zijn gebruikt om de besparing in liters brandstof van autoverkeer te bepalen voor de reductiemaatregelen: lease categorieën aanpassen, digitaal vergaderen, inzet elektrische auto's en stimuleren gebruik openbaar vervoer.

7. Initiatieven

Antea Group BIGr

Energie besparen, tijd en geld optimaal benutten, verduurzamen. Het bewust(er) bouwen en beheren van gebouwen houdt steeds meer organisaties bezig. Logisch, want er valt veel te winnen, maar als je niet op past ook veel te verliezen.

The BIGr picture is het gedachtegoed dat Antea Group hiervoor inzet. En wat er allemaal onderdeel is van dit grotere plaatje bepaalt u samen met een adviseur van Antea Group. Door onze jarenlange ervaring in het beheer van gebouwen weten we precies welke vragen u beantwoord moet hebben om een gedegen keuze te maken in het verwerken van duurzaamheid in uw gebouwen. Wij (onderzoeken, vinden, leren, kijken vooruit en zorgen dat u slim kunt zijn, daar waar het het minst wordt verwacht. Zonder al te veel moeite maken wij u onderdeel van the BIGR picture.

BIGr maakt verduurzamen en besparen een stuk eenvoudiger dan u op voorhand zou denken. BIGr staat voor Bewust(er) In Gebouwen. Een integrale aanpak die antwoord geeft op al uw vragen én u in staat stelt om slimme keuzes te maken als het gaat om verduurzamen en besparen.

Meer informatie: Lydia Orth - De Haan en www.anteagroup.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, Algemeen en CO2 Prestatieladder assessment	01-09-2015		Nee

Antea Group Carbon Fix

Carbon Fix

CO2 buffer onder uw kunstgrasveld

Door uw kunstgrasveld CO₂-neutraal aan te leggen draagt u een steentje bij aan de verbetering van het klimaat. Minder CO₂ in de lucht heeft positieve invloed op de klimaatverandering. Antea Group Sport heeft nu een simpele oplossing waarmee je met de aanleg van een kunstgrasveld hier een bijdrage aan kunt leveren. Met Carbon Fix wordt de CO₂ vastgelegd in de onderbouw van het veld. Met behoud van sporttechnische eigenschappen. Deze constructie is goedgekeurd als onderbouwmateriaal voor kunstgrasvelden door NOC*NSF.

Carbon Fix is een laag speciale steenslag onder een kunstgrasveld. Het wordt ingebouwd als onderdeel van de sporttechnische laag. Dit speciale materiaal reageert op CO₂ uit de buitenlucht. Deze reactie is onomkeerbaar. De reactie zorgt ervoor dat de CO₂

voorgoed wordt vastgelegd in onoplosbare verbindingen.

Eén ton Carbon Fix kan ruim één ton CO₂ vastleggen. Een laag van slechts één à twee centimeter dikte volstaat om alle CO₂ vast te leggen die bij de aanleg van een veld vrijkomt. We hebben ons materiaal uitvoerig laten testen bij Kiwa ISA Sport.

Daaruit blijkt dat het materiaal ruimschoots aan onze verwachtingen voldoet. Een laag Carbon Fix vervangt een deel van de normaal toegepaste sporttechnische lava-fundering. Daarmee is Carbon Fix een ideale manier om CO₂ neutraal te bouwen. En zo dragen wij letterlijk ons steentje bij aan een betere leefomgeving.

Carbon Fix is goedgekeurd door NOC*NSF onder norm M27.c-103.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO ₂ , Algemeen en CO ₂ Prestatieladder assessment	01-11-2017		Nee

Antea Group CO₂ reductie en duurzaam reizen

In het kader van het trainings- en opleidingsprogramma Young Improving Heroes voor jonge collega's is in 2016-2017 een groep actief geweest met CO₂ reductie en duurzaam reizen. Er is onderzoek gedaan naar het huidige reisgedrag, belemmeringen en kansen daar waar het gaat om duurzamer reisgedrag en het duurzaam reizen in de markt. Draagvlak, verbinding, enthousiame en energie zijn daarbij de kernwoorden.

Een groep enthousiaste en betrokken collega's heeft gedurende een periode van een maand meegewerkt aan een aantal experimenten. Ook is de eerste versie van de in het kader van de duurzaamheidsdoelen te ontwikkelen carpoolapp getest.

Gebleken is dat collega's duurzamer willen reizen als aan een aantal wensen invulling gegeven kan worden, zoals de mogelijk om eerste klas te reizen in de trein en wanneer organisatorische hobbels zoveel mogelijk worden weggenomen.

Het resultaat is dat er bijna 16.000 km duurzaam is gereisd, waarmee 1,48 ton CO₂ uitstoot is bespaard. Dit door carpool en carsharing, gebruik van OV en Skype for business.

Een prima initiatief van binnen uit, dat een vervolg krijgt. Niet alleen intern, maar mogelijk ook als commerciële dienstverlening voor onze klanten.

Betrokken van uit Antea Group is Casper Kruizinga.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO ₂ Prestatieladder assessment, Algemeen en CO ₂	15-06-2017		Nee

Antea Group DMEC (Dutch Marine Energy Centre)

Antea Group is deelnemer in enkele projecten van Dutch Marine Energy Centre.

Binnen DMEC wordt kennis ontwikkeld en (onderzoeks-)projecten uitgevoerd op gebied van Energie uit Water.

Dit betreft onder andere Foreseas, waarin een 20-tal partners 4 maal per jaar samenkomen om de voortgang van de werkpakketten te bespreken.

Meer informatie: Wim Kloezen

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
Algemeen, CO ₂ Prestatieladder assessment en CO ₂	01-07-2017		Nee

Antea Group Dutch Green Building Council

Antea Group is participant van het Dutch Green Building Council (DGBC) en neemt actief deel. DGBC is een onafhankelijke non-profit organisatie die streeft naar blijvende verduurzaming van de gebouwde omgeving in Nederland. Daartoe ontwikkelt de organisatie keurmerken voor een onafhankelijke beoordeling van zowel nieuwe als bestaande gebouwen op het gebied van duurzaamheid. De Dutch Green Building Council ontstond in 2008 vanwege de toenemende vraag naar toetsing van duurzame ontwikkeling in het vakgebied. De stichting wordt gefinancierd vanuit de bijdragen van de DGBC-participanten: bedrijven en organisaties uit de branche die duurzaamheid als hoge prioriteit zien. Door de gebouwde omgeving te verduurzamen kunnen wij een grote bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame samenleving die klimaatneutraal is, waarin het prettig en gezond is om te werken en waarmee Nederland zijn leidende positie op het gebied van duurzaamheid kan terugwinnen.

Doelstellingen:

- Een platform zijn voor visieontwikkeling, kennisoverdracht en samenwerking, zodat kennis van participanten over de duurzame ontwikkeling van de gebouwde omgeving en duurzaam bouwen op een hoog niveau komt.
- Duurzaamheid van de gebouwde omgeving meetbaar maken door duurzaamheidskeurmerken voor gebouwen te ontwikkelen

en te onderhouden.

- Duurzaamheid van gebouwen en gebieden (laten) beoordelen en certificeren, zodat duurzame gebouwen zichtbaar zijn in de markt.
- Betrokken partijen informeren en stimuleren om volgens de beoordelingsrichtlijn te werken, zodat participanten duurzaamheid integreren in planning, ontwikkeling, uitvoering en gebruik.

Betrokken vanuit Antea Group: Tanja Lenzion. Meer informatie op www.dgbc.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2 Prestatieladder assessment, Algemeen en CO2			Nee
Deelname			
Actieve deelname maatschappelijke initiatieven			

Antea Group Duurzame Leverancier

Antea Group draagt samen met Movares, Strukton en Sweco het initiatief van de Duurzame Leverancier. Naast een online platform is het een fysieke community van en voor bedrijven die een duurzame bedrijfsvoering voorstaan. Nadat in 2013 Bouwend Nederland is toegetreden, is in 2014 de website www.CO2prestatieindebouw.nl volledig geïntegreerd in de website van de Duurzame Leverancier.

Tussen de 10 en 16 keer per jaar organiseert de Duurzame Leverancier klankbordbijeenkomsten. Leveranciers, opdrachtgevers en betrokken NGO's presenteren relevante onderwerpen voor advies- en ingenieursbureaus, aannemers of hun ketenpartners. De bijeenkomsten zijn een bron van inspiratie en inzicht voor betrokken partijen in de keten.

Op grond van deze thema's en de behoeften vanuit het netwerk, heeft de duurzame leverancier besloten ook op de website een platform te bieden aan nieuwe thema's:

Veilige Leverancier

Vooraf ingegeven door de wens van aannemers die werken op of langs het spoor, is de Duurzame Leverancier begonnen met een cyclus van klankbordbijeenkomsten rondom dit thema. Daarbij wordt nauw samengewerkt met ProRail om het gedachtengoed achter de door ProRail ontwikkelde Veiligheidsladder op effectieve wijze en samen met marktpartijen een plek te geven. En om veiligheid in de sector te verbeteren. De website biedt leden op termijn inzage in elkaars veiligheidsperformance.

Circulaire Leverancier

De Duurzame Leverancier is één van de medeondertekenaars van de Green Deal Circulair Inkopen. Vanuit de marktbehoefte is een pilot gestart met een marktplaats voor beschikbare bouwstoffen. Daarnaast is in 2015 het thema in een aantal klankbordbijeenkomsten specifiek aan de orde geweest.

Betrokken vanuit Antea Group: Theo van Oosten. Meer informatie op www.duurzameleverancier.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, CO2 Prestatieladder assessment en Algemeen	01-01-2014		Nee
Deelname			
Antea Group is initiatiefnemer en actief lid			
Resultaten			

Antea Group Energiebesparing gemalen

De adviseurs van Antea Group hebben in het Woudagemaal in Lemmer aan de vertegenwoordigers van vier waterschappen een plan gepresenteerd om het energieverbruik van gemalen objectief weer te geven. Hiervoor is een "energielabel" gemalen ontwikkeld. Het plan is enthousiast ontvangen en biedt veel aanknopingspunten om grote energiebesparingen door te voeren. Naast de CO₂ emissie reductie valt er bedrijfseconomisch voordeel te behalen.

Meer informatie: Wijnand Bredewold of www.anteagroup.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
Algemeen, CO2 en CO2 Prestatieladder assessment	01-09-2015		Nee

Antea Group Energie productie uit stromend water

Voor de locatie Grevelingendam is door de Stichting TTC het initiatief genomen een testlocatie te ontwikkelen. Sinds 2012 wordt door Antea Group ondersteuning gegeven aan dit project. Daarvoor is in 2015 een samenwerking overeenkomst opgesteld tussen 3 partijen: Stichting TTC, BT Projects en Antea Group. De provincie Zeeland en Rijkswaterstaat steunen dit initiatief. Binnen TTC Grevelingendam zullen technieken worden getest om turbines te ontwikkelen voor energie productie uit stromend water. Daarnaast wordt op de locatie een productie unit gebouwd met een opgesteld vermogen van 3 MW. Hiermee wordt duurzame stroom geproduceerd voor 4.500 huishoudens. Op de website van Antea Group is uitgebreid gerapporteerd over dit initiatief.

In 2017 heeft dit initiatief op diverse onderdelen een vervolg gekregen:

1. TTC Grevelingendam

Door Antea Group is in het 1e en 2e kwartaal de vergunningprocedure inzake de Waterwet doorlopen (Richard Schokker). In Nederland is de beleidsrichtlijn waterkrachtcentrales van toepassing, die een rem zet op de ontwikkeling van WKC's. In overleg met Rijkswaterstaat is een aanpak uitgewerkt om toch een civieltechnische vergunning te verkrijgen. Eind juni is de aanvraag ingediend, waarna op 12 september 2017 deze vergunning onherroepelijk is geworden. Dit is de eerste maal in Nederland dat dit traject voor een WKC succesvol is doorlopen. Een duurzame innovatie in vergunningenland!

Meer informatie bij Peter Vos

2. SC Kornwerderzand

Door Antea Group is in het 1e en 2e kwartaal gewerkt aan de voorbereiding van de vergunningprocedure inzake de Waterwet. Voor de locatie aan de Afsluitdijk is de norm voor vismortaliteit 0,1%. In januari 2017 is een meeting georganiseerd met expert op gebied van visgedrag. Wageningen Marine Research (ook WUR of Imares genoemd), Atkb, Rijkswaterstaat, projectgroep De Nieuwe Afsluitdijk (provincies en gemeenten), Tocado, Entry, Kornwerderzand Tidal en Antea Group.

Voor uittrekkende vis is een rekenmodel ontwikkeld, waarvoor in november een praktijkproef wordt uitgevoerd om het model te verifiëren (Marcel Westerink). Voor intrekkende vis is door Antea Group met WMR/WUR een redeneerlijn ontwikkeld met parameters die in een model worden gebruikt om het gedrag van vis te voorspellen. Dit model is uniek voor Nederland en de rest van de wereld. In november is door KWZ Tidal BV aan Atkb/WMR opdracht verstrekt om deze redeneerlijn verder uit te werken. In de maanden juni en juli is met RWS overleg gevoerd om voor de WKC Kornwerderzand een civiele vergunning onder de Waterwet te verkrijgen. Eind september is de aanvraag definitief ingediend, begin oktober is deze gepubliceerd voor inspraak (Richard Schokker)

Meer informatie: Wim Kloezen en www.anteagroup.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, CO2 Prestatieladder assessment en Algemeen	01-01-2012		Nee
Deelname			
Initiatiefnemer			

Antea Group Gooisekant klimaatneutraal (vestiging Antea Group in Almere)

Aanleiding en start

De aanleiding van het onderzoek is de ambitie van de bedrijven Svizera en Antea Group om het bedrijventerrein Gooisekant, waar zij zijn gevestigd, te verduurzamen. Hierbij wordt verduurzaming opgevat in de breedste zin van het woord: energieneutraal en afvalvrij. Wat zijn de mogelijkheden om het bedrijventerrein Gooisekant als geheel te verduurzamen? Op 16 november heeft de gemeente Almere een bijeenkomst georganiseerd om het onderzoek een vliegende start te geven. Wethouder Tjeerd Herrema van de gemeente Almere en Menno Smit, directeur van Antea Group, opende de bijeenkomst en nodigde bedrijven uit om deel te nemen aan dit initiatief.

Locatie Gooisekant

Gooisekant is een bovenregionale werklocatie met verschillende toonaangevende bedrijven met landelijke uitstraling, direct gelegen aan de strategische verkeersader A6. De verbreding van de A6 versterkt deze positie. Het is als kantorenlocatie het enige snelwegmilieu in Almere en heeft daarmee een eigen onderscheidend vermogen. Het terrein is een modern gemengd bedrijventerrein, waar ruim 4000 mensen een full time baan hebben, 13,5 % van de totale werkgelegenheid op bedrijfsterrainen in Almere. Samen met Gooise Poort, Hoge Poort en de Uitgeverij loopt dit percentage zelfs op tot ruim 24 %. Het aantal bedrijfsvestigingen was 430 in 2011. (bron: Vestigingsbeleid Almere 2010).

De uitdaging

Het bedrijventerrein Gooisekant kent een veelheid aan bedrijven die allemaal in verschillende sectoren zaken doen. Sommige bedrijven richten zich op de Nederlandse markt; andere kijken over de grenzen heen. Het contact tussen de bedrijven is pragmatisch en ad hoc. Bedrijven zijn bezig met hun eigen business en proberen het hoofd boven water te houden. De focus ligt voornamelijk op

vandaag en morgen, maar niet op overmorgen. De duurzaamheid van het terrein is duidelijk een 'overmorgen-onderwerp'. De bedrijven zijn er niet op tegen het bedrijventerrein te verduurzamen, maar hebben niet de capaciteit, tijd, geld en kunde om het op te pakken.

Een andere uitdaging is het zogenaamde 'split incentive'. De bedrijven die zijn gevestigd op Gooisekant zijn vaak niet eigenaar van het vastgoed, het zijn huurders. Dit betekent dat als een bedrijf ambities heeft op het gebied van duurzaamheid, het eerst de vastgoedeigenaar moet zien mee te krijgen. De beweegredenen van de vastgoedeigenaar en huurder zijn verschillend, vandaar de term 'split incentive'. Als beide partijen enkel vanuit hun eigen standpunt kijken naar dit onderwerp kan er een impasse ontstaan.

Wat is er nodig?

Om alle bedrijven en vastgoedeigenaren in beweging te krijgen en een situatie van impasse te voorkomen, is het nodig dat er een trekker opstaat. Deze trekker moet het op zich nemen om Gooisekant als geheel mee te nemen. De trekker zal daarvoor onderzoek moeten doen naar de incentives voor zowel de vastgoedeigenaar als de huurder. Bijvoorbeeld: een energieneutraal bedrijventerrein is aantrekkelijk voor de vastgoedeigenaar omdat zijn vastgoed op de lange termijn waardevoller wordt en omdat het vestigingsmilieu aantrekkelijker wordt. Voor de huurders biedt het een lagere energierekening en een mooie kans om zich te profileren. Het onderzoek moet nagaan of een dergelijke win-winsituatie bestaat.

Wat levert het op?

Het onderzoek levert een beeld op van de mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden met betrekking tot duurzaamheid. Daarnaast levert het inzicht op het gebied van organisatie: lukt het om alle verschillende partijen te verenigen in bijvoorbeeld een Groene BIZ (primeur)? Het is een kans voor de gemeente Almere om het eerste energieneutrale bedrijventerrein te openen. Als het in Almere lukt, dan kan deze werkwijze over heel Nederland worden uitgerold.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
Algemeen, CO2 en CO2 Prestatieladder assessment	01-11-2016		Nee

Antea Group Green Deal Circulair Inkopen 2.0

De Green Deal Circulair Inkopen (GDCI) is een resultaatgericht netwerk. Deelnemers aan de GDCI doen praktijkervaring op met circulair inkopen en delen dit tijdens de bijeenkomsten en in werkgroepen. Door deelname aan de GDCI stapt u in een coalitie van ruim 40 publieke en private organisaties. Maak direct gebruik van de kennis en ervaring die vanaf 2013 in meer dan 80 pilots is opgedaan. Integreer circulair inkopen sneller in de organisatie door het delen van ervaringen, successen en belemmeringen. Werk actief samen aan de professionalisering en opschaling van circulair inkopen in Nederland en zelfs daarbuiten.

De Green Deal Circulair Inkopen staat open voor overheden en ondernemingen, klein en groot, starters en gevorderden. Starters richten zich op pilots en leren circulair inkopen door het te doen. De gevorderden werken naast hun pilots aan vraagstukken rond verdieping en opschaling.

Circulair inkopen leidt tot nieuwe contractvormen en businessmodellen. De Rijksoverheid moedigt dit aan. De Green Deal is dan ook een contract met de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Green Deal Circulair Inkopen is een initiatief van MVO Nederland, NEVI, Rijkswaterstaat en PIANOo. Sinds mei 2013 zetten zij zich in om ondernemers en overheden te ondersteunen bij hun ambities op het vlak van circulair inkopen.

Wat levert de GDCI deelnemers op?

- Deelname aan 4 Community of Practice bijeenkomsten per jaar over overkoepelende vraagstukken, zoals creëren van intern draagvlak, meten van circulair inkopen, verdienmodellen etc.
- Starten van minimaal twee circulaire inkooptrajecten of richt u op het opschalen van een eerder gedane pilot met circulair inkopen.
- Actieve deelname aan tenminste één van de werkgroepen, gericht op de thema's Bouw, Disposables, ICT, Interieur, Intern draagvlak, Ketensamenwerking, Infra/GWW en Monitoring In deze werkgroepen diept u met steun van experts (kennispartners) bepaalde vraagstukken rondom circulair inkopen uit.
- Gebruik maken van de kennis en ervaring van andere deelnemers en experts en deelt ook uw eigen kennis en ervaringen.
- Met de opgedane kennis en ervaring verbeteren van de eigen inkoopprocessen en –strategie en zorgt u dat u uiterlijk in 2020 circulair inkopen in uw inkoopprocessen, -beleid en –strategie heeft geïntegreerd.
- Om intern draagvlak voor circulair inkopen te bevorderen sturen van niet alleen de inkoper naar de GDCI bijeenkomsten maar ook de relevante budgethouder of MVO manager.
- De Rijksoverheid spant zich in om eventuele belemmeringen voor circulair inkopen in bijvoorbeeld wet- en regelgeving weg te nemen en werkt actief aan mogelijke oplossingen als onderdeel van het Rijksbrede Programma Circulaire Economie.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, Algemeen en CO2 Prestatieladder assessment	16-10-2018		Nee

Antea Group Green Deal Duurzaam GWW 2.0

17 januari 2017 wordt door de Provincies, Waterschappen, ProRail, Bouwbedrijven, NL ingenieurs, een aantal Gemeentes enz. de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 getekend. Anders dan bij de eerdere Green Deal in 2013 is nu door diverse grotere ingenieursbureaus de keuze gemaakt om als individueel bureau deze deal te ondertekenen (Arcadis, RHDHV, TAUW, Sweco, WiBo,...). Dit om meer expliciet duidelijk te maken dat dit initiatief gesteund wordt.

Green Deal Duurzaam GWW

Deze deal betreft een procesaanpak, waarbij volgens een afgesproken structuur zorgvuldig nagedacht wordt over alle aspecten van duurzaamheid. Dit leidt vervolgens tot het vastleggen van de projectspecifieke ambities bv t.a.v. materiaalkeuze, CO₂-emissie, keuzes voor Flora en Fauna.

Belangrijk is dat het proces uniformiteit beoogt in de manier van registreren van gemaakte keuzes (met de tools Omgevingswijzer en Ambitiweb). Duurzaam GWW zegt in feite niets over de mate van duurzaamheid.

Wat betekent ondertekening van de Green Deal voor Antea Group?

In de green deal is opgenomen dat de adviesbureaus die tekenen het volgende doen:

- in projecten de meerwaarde laten zien van duurzame (alternatieve) oplossingen
- bijdragen (overleg en bijdrage aan diverse output oa factsheets) leveren aan het Expertnetwerk Duurzaam GWW
- medewerkers bekwaam maken in het toepassen van de Aanpak Duurzaam GWW (oa voor het houden van Workshops)
- interne PR over het gedachtegoed invullen
- capaciteit beschikbaar stellen voor het uitdragen van praktijkvoorbeelden
- aanpak DGWW opnemen in aanbestedingen voor projecten
- aanpak DGWW (stapsgewijs) opnemen in interne werkwijze

Bovenstaande activiteiten dienen - zo staat in de deal - te worden uitgewerkt en moeten worden opgenomen in een (implementatie)jaarplan. Dit plan zal openbaar zijn.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO ₂ , Algemeen en CO ₂ Prestatieladder assessment	17-01-2017		Nee

Antea Group Initiatief IB's 'CO₂ reductie in de keten'

Antea Group werkt samen met 6 grote advies- en ingenieursbureaus (Arcadis, Sweco, Fugro, Witteveen+Bos, Movares en RHDHV) aan het verbeteren van de effectiviteit van ketenstudies (LCA) en het komen tot het verbeteren van CO₂-reductie in de keten. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met Rijkswaterstaat, ProRail en SKAO. Antea Group levert input in het panel en toont commitment door haar ketenstudies in de toekomst af te stemmen op de ketenstudies van de andere bedrijven, zodat er beter inzicht ontstaat in CO₂-reductiemogelijkheden en het gemakkelijker wordt om kwantitatieve reductiedoelen vast te stellen. Er wordt toegewerkt naar een korte handleiding voor het uitvoeren van ketenstudies en een systeem om zo veel mogelijk tot aanvullende ketenstudies te komen.

In 2017 is er hard gewerkt aan de verdere ontwikkeling van dit platform. Er is aansluiting gezocht bij de Duurzame Leverancier en haar netwerk. In 2018 heeft deze aansluiting plaatsgevonden. De activiteiten van de Duurzame Leverancier zijn zijn uitgebreid met workshops voor bedrijven over het opzetten en onderhouden van een of meer ketenanalyses.

Ook is D-tool, een site met duizend-en-een initiatieven opgenomen in de website van de Duurzame Leverancier. Hiermee is het potentiële bereik in een keer enorm toegenomen.

Meer informatie: Theo van Oosten of op www.duurzameleverancier.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO ₂ , CO ₂ Prestatieladder assessment en Algemeen	01-09-2015		Nee

Resultaten

Presentaties en besprekingsverslagen (deels opgesteld door Antea Group) zijn opgenomen onder 5D.

Antea Group Low Car Diet

Van 10 oktober t/m 9 november 2016 was Antea Group deelnemer van het het Low Car Diet, de grootste duurzame mobiliteitswedstrijd van Nederland. In een maand tijd is geprobeerd zoveel mogelijk duurzame kilometers te maken of beter nog: helemaal geen kilometers te maken. Deelnemers gebruiken (in plaats van vervuulende auto's) e-bikes, (deel)fietsen, elektrische-/deel-auto's en openbaar vervoer. Thuiswerken, Skype en video-overleggen en telefonisch vergaderen zijn ook prima mogelijkheden die volop kunnen worden ingezet.

Het Low Car Diet is een mooie gelegenheid om te laten zien dat duurzaamheid prominent aanwezig is in onze organisatie en het leert ons op een speelse manier de normale gedragspatronen te doorbreken.

Antea Group is overall op de 5e (van de 22 deelnemende organisaties) plaats geëindigd. Een mooi resultaat van dit als pilot ingezette project.

Er is zowel intern als extern over gecommuniceerd. Ook in 2017 en 2018 hebben we aan deze mobiliteitswedstrijd deelgenomen. De interne bekendheid en bereidheid de (lease)auto wat vaker te laten staan en je te richten op alternatieve vormen van vervoer of het helemaal vermijden ervan is over de verschillende jaren enorm toegenomen.

Meer informatie: Theo van Oosten of Caroline de Haan

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2 Prestatieladder assessment, Algemeen en CO2	10-10-2016		Nee
Deelname			
65 collega's, waaronder een substantiële vertegenwoordiging van directie en management, doen mee!			
Onderwerp			
Low Car Diet			
Resultaten			

Antea Group MVO Expertnetwerk NL Ingenieurs

Antea Group levert een lid van het expertnetwerk MVO van de brancheorganisatie NL-ingenieurs. Het MVO Expertnetwerk heeft tot taak de collectieve belangen van de branche in de markt te behartigen met betrekking tot Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Duurzaamheid. Daarvoor werkt zij aan een sterke profilering en een strategische positionering van de branche op deze gebieden.

NLingenieurs Koningskade 30
2596 AA Den Haag
T: 070 - 31 41 868
F: 070 - 31 41 878 info@NLingenieurs.nl

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, Algemeen en CO2 Prestatieladder assessment			Nee
Deelname			
Deelname maatschappelijke initiatieven			

Antea Group MVO-Nederland

Antea Group is sinds 9 november 2009 partner in MVO-Nederland. MVO-Nederland is de nationale kennis- en netwerkorganisatie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Binnen het netwerk van MVO Nederland werken circa 1000 ondernemersorganisaties, bedrijven en NGO's samen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Gezamenlijk vertegenwoordigen zij meer dan 100.000 ondernemers. MVO Nederland helpt ondernemers om concreet met MVO aan de slag te gaan.

MVO-Nederland Postbus 48 3500 AA Utrecht
Telefoon: (030) 236 34 65 Fax: (030) 231 28 04
E-mail: contact@mvonederland.nl
Site www.mvonederland.nl
Betrokkenen bij Antea Group - Eric v/d Schans

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2 Prestatieladder assessment, Algemeen en CO2	09-11-2009		Nee
Deelname			
Deelname maatschappelijke initiatieven			

Antea Group Sustainable Development Goals

Het directieteam van Antea Group heeft in haar vergadering van maart 2019 besloten in te zetten op 7 (6, 7, 9, 11, 12, 13 en 15) van de 17 SDGs van de VN. De gekozen SDGs vormen een mooie en complete afspiegeling van onze 6 businesslijnen en de werkvelden die zij bestrijken. Op basis hiervan worden in de komende jaren gericht activiteiten ontwikkeld. Zowel intern in onze

bedrijfsvoering, als extern richting onze opdrachtgevers. In het najaar van 2018 worden de plannen concreet uitgewerkt. Per SDG wordt een trekker benoemd, die een aantal concrete doelen benoemd en verdere uitwerking ervan aanjaagt.

Meer informatie: Loes van der Velden

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, CO2 Prestatieladder assessment en Algemeen	01-12-2018		Nee

Antea Group Sustainable Development Goals in Brainport Eindhoven

Antea Group heeft met ruim 150 partijen uit de Brainport Eindhoven regio gezamenlijk het Charter voor de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs) ondertekent die door de VN zijn opgesteld. Het ondertekenenmoment symboliseert de start van een verenigde beweging en netwerk voor duurzame ontwikkeling in de regio. De SDGs bieden een denkkader om vanuit de kracht van technologie en innovatie een bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling en vormen een gezamenlijke internationale taal om erover te communiceren.

Het blijft niet alleen bij ondertekenen: Antea Group levert middels haar klantprojecten al actief een bijdrage aan het realiseren van meerdere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Door het omarmen en integreren van de SDGs in de bedrijfsvoering zal Antea Group via haar dagelijkse werkzaamheden structureel bijdragen aan een duurzame leefomgeving. Het team van Antea Group in Eindhoven zoekt hierbij nadrukkelijk de samenwerking op met de triple helix regio.

Meer informatie: Yanick Aarsen

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, Algemeen en CO2 Prestatieladder assessment	01-12-2018		Nee

Antea Group Taskforce Duurzaamheid / Circulair

Het directieteam van Antea Group heeft de taskforce Duurzaamheid / Circulair ingesteld. Een van de businesslijndirecteuren is namens het team trekker van deze taskforce. In eerste instantie richt de taskforce zich op de verkenning van de mogelijkheden voor Antea Group. De taakstelling ligt met name bij de commerciële activiteiten. De adviezen zijn:

1. Het inzetten op nieuwe duurzame producten/diensten bij bestaande klanten of het verduurzamen van bestaande producten/diensten. Het is niet verstandig nieuwe producten/diensten weg te zetten bij nieuwe klanten.
2. Ga mee op de duurzame/circulaire stroom, en etaleren wat we al duurzaam/circulair doen.
3. Zet de transitie stapsgewijs in gang. Maar ook als we over drie jaar duurzaam/circulair willen zijn (in de middenmoot) moeten we nu al actie ondernemen. Bijvoorbeeld ten aanzien van elektrische auto's voor ons wagenpark.
4. We doen op het gebied van duurzaamheid/circulair wat nodig is voor onze certificeringen. Daarnaast houden we een enquête om te kunnen inschatten welk deel van ons bedrijf we meekrijgen om verder te gaan en welk deel niet. Hoe belangrijk vinden onze medewerkers het? En wat vinden ze belangrijk (grondstoffen, mobiliteit, voeding, etc.)?
5. Zet niet in op het streven om hét duurzame/circulaire advies/ingenieursbureau te worden, maar kies voor interessante deelmarkten of niches waar we voorop kunnen lopen en waar we dat zichtbaar kunnen maken. Bijvoorbeeld duurzaamheidsadvies, circulair aanbesteden, circulaire benzinestations, duurzaam bouwen, circulaire beweegbare bruggen.

In alle zes businesslijnen zijn speerpunten benoemd:

- **Beheer & Realisatie**
VANG (Van Afval Naar Grondstof)
Verantwoord materiaal gebruik
- **Milieu & Veiligheid** - Monitoring & Sensoring
Allerlei milieuvragen/onderzoeken
- **Infra**
3D printing
Energie uit Water
- **Ruimte & Water**
Duurzame energie opwekking (o.m. windmolenparken)
Duurzaam watergebruik
- **Contracten & Vergunningen**
Sustag
Duurzaamheidsadvies Coca Cola
- **Bouw & Installaties**
BIGr
Energiebesparing

In de komende periode worden de adviezen uitgewerkt in concrete plannen.

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2 Prestatieladder assessment, CO2 en Algemeen	01-01-2018		Nee

Antea Group Taskforce Energietransitie

Voor de komende jaren staat m.n. de transitie van gas naar elektra op het programma. Dit betekent het opstellen van beleidsplannen, herstructurering van bestaande wijken van gas naar gasloos en de realisatie van energieparken. Gemeenten, provincies, woningbouwverenigingen en netbeheerders zijn hierbij onze opdrachtgevers.

Al onze businesslijnen kunnen hierin een rol vervullen. De businesslijn Ruimte & Water zal hier vanuit beleid een voortrekkersrol in hebben. Johan van de Heijning, Gijsbert Schuur, Jeroen Officier zijn de trekkers.

Door projecten te doen in de transitie naar gasloze wijken, zoals in Etten-Leur, Groningen en Capelle a/d IJssel, bouwen we onze referenties op, die we vervolgens kunnen vermarkten.

Meer informatie: Jeroen Officier en projectnummer 215732

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
CO2, Algemeen en CO2 Prestatieladder assessment	01-01-2018		Nee

Antea Group Vereniging Circulair Friesland

Antea Group draagt bij aan het opzetten van een circulaire economie binnen de provincie Friesland. Om die reden zijn we lid van de Vereniging Circulair Friesland, een netwerkorganisatie met overheden, onderwijs en ondernemers, die streeft naar een circulaire provincie. Antea Group levert inhoudelijke kennis rondom circulariteit en bouwt mee aan het netwerk. Daarbij gebruiken wij het netwerk om circulaire spin-off te creëren, die tot uiting komt in onze eigen projecten en de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties. Ook willen we in de toekomst actief bijdragen aan één van de 'icoonprojecten': projecten die als voorbeeld kunnen dienen voor een circulaire samenleving.

Binnen Antea Group vertaalt Irene Robberegt, adviseur circulariteit, de doelen van Vereniging Circulair Friesland naar de bedrijfsvoering en projecten, waarbij zij er ook zorg voor draagt dat de juiste adviseurs aanhaken bij themabijeenkomsten en evenementen.

Meer informatie: Irene Robberegt, tel. 06 15438667

Methodieken	Startdatum	Einddatum	Top tien
Algemeen, CO2 en CO2 Prestatieladder assessment	01-01-2018		Nee